חלי מזראי

וידבר

קו 16 – גלריה קהילתית לאמנות עכשווית, תל אביב

2013

במרכז סרטה של חלי מזראי וידבר ניצבת דמותו של ז'ק אליאס, נווד החושף סוד אפל מעברו. עלילת הסרט מתעצבת ונרקמת על פי הפורמט של שעשועון אמריקני משנות ה-50 "זה הסוד שלי"[1] שבו נדרשים המשתתפים לחשוף את סודו של אדם נוסף שאותו אינם מכירים באמצעות סדרת שאלות. אליאס המגולל את סודו בפני המשתתפים, מתעמת לראשונה בחייו עם עברו ומוסר עדות לאירוע שהיה מעורב בו לפני כשישים שנה.

בסרט וידבר ממשיכה מזראי לשוטט במרחב שבין ההיסטורי לסיפורי ומתמודדת עם שאלות המתייחסות לשימור, עריכה ומסירת ידע. הסרט צולם לסירוגין באודיטוריום של המרכז הקהילתי נווה אליעזר ובשדה הפתוח שבפאתי השכונה ונושא אופי של מחזה תיאטרלי מצולם. מזראי רוקמת נרטיב המשתמש באמצעים חזותיים, טקסטואליים ופסיכולוגיים כדי לבנות עלילה שנעה בין בדיה למציאות. הסרט מציג שתי תפיסות עולם מנוגדות מיסודן, האחת המבקשת לדעת, לזכור את העבר (מיוצגת בדמותה של האמנית) והשנייה מבקשת להתעלם מהידע, להדחיק את העבר ומסרבת לקחת אחריות על מסירת עדות ראייה (מיוצגת בדמותו של הנווד).

דרך סיפורו של הנווד ז'ק אליאס, מהרהרת מזראי בתפקיד עד הראייה ובעדות שלו. עדות ראייה היא סובייקטיבית ונמסרת בגוף ראשון לכן איש אינו יכול למסור אותה, למעט העד עצמו. יחד עם זאת, תוקף העדות מותנית בנוכחות אדם נוסף אשר מציב שאלות בפני העד וקשוב לתשובותיו. עד הראייה נושא על כתפיו אחריות אישית, חברתית ומוסרית במסירת העדות והעברתה ממנו והלאה, אל הדיון הציבורי. הימנעות ממסירת עדות "מעלימה" פרטים עובדתיים שהתרחשו במציאות ומוחקת את קיומם מרצף חייו של אדם מסוים[2].
האם מעמדו החברתי של הנווד פוטרת אותו מלקיחת אחריות ומחויבות במסירת עדות? האם היותו נע ונד, נטול בית ואי שייך למקום קבע נותנת לו את החופש לא למסור עדות ראייה שיכולה היתה לשנות רצף חיים שלם?

מזראי עוקבת אחר תהליך הווידוי כדחף אנושי בלתי נשלט המלווה בחרטה וצער, גם אם יוצא אל האור כעבור שנים רבות. היא בוחנת את מושג האמת ואת הדרך הנדרשת להגיע אליה ורומזת על אופייה הסובייקטיבי, הנזיל והפתלתל.

---

[1] הגרסה הישראלית שודרה בשנות ה-70 בהנחייתו של אורי זוהר

[2] פלדמן, ש. ודורי לאוב, עדות, משבר העדים בספרות, בפסיכואנליזה ובהיסטוריה, תרגום מאנגלית דפנה רז, הוצאה רסלינג, תל אביב, 2008, עמ' 139